Published and distributed under permit (No. 781), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXIX. ЧИСЛО 15. ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ., ЧЕТВЕР, 20-го СІЧНЯ, 1921. — VOL. XXIX. No. 15. JERSEY CITY, N. J., THURSDAY, JANUARY 20, 1921. — THREE CENTS

Резолюція за розслідженнєм висилки американських військ на Сибір.

ВАШИНГТОН, 18. січня. — Сенатор Джансон з Каліфорнії вніс в Сенаті резолюцію, котра домагається слідства висилки американських військ на Сибір. Резолюцію переслано до Сенатового Комітету для Заграничних Справ.

МАЮТЬ ДЕБАТУВАТИ НАД РЕЗОЛЮЦІЄЮ ПРО ЗМЕНЧЕННЄ ФЛЬОТИ.

ВАШИНГТОН, 18. січня. — На четвер скликано засіданнє Комітету для Заграничних Справ, щоби дебатувати над резолюцією сенатора Бори, котра пропонує скликаннє межинародної конференції зложеної зі Злучених Держав, Англії та Япану, в ціли зменчення о 50 процент зброєнь, плянованих тими державами.

Як показується зі заяв ріжних сенаторів, серед них нема одної думки про сю резолюцію. Одні хочуть її, другі хочуть резолюції сенатора Волша, котрий пропонує висланнє американських делегатів до Ліги Народів в справі зменчення фльот, ще инчі хочуть получити обі резолюції разом, ще инчі хочуть резолюції Бори з тою зміною, щоби до конференції запросити також Італію та Францію, а ще инчі потайки ведуть акцію за великою фльотою.

МАЮТЬ РАДИТИ НАД АМНЕСТІЄЮ ДЛЯ ПОЛІТИЧНИХ ВЯЗНІВ.

ВАШИНГТОН, 18. січня. — Резолюцію сенатора Франса, котра домагається амнестії для усіх політичних вязнів в Злучених Державах, віділсано до Сенатового Комітету для Справ Судових.

ПЕНСИЛВЕНІЙСЬКА ЗЕЛІЗНИЦЯ СКОРОЧУЄ РОБОЧИЙ ТИЖДЕНЬ.

ПИТСБУРГ, 18. січня. — Пенсилвенійська зелізниця повідомила своїх робітників, що, як робітники не згодяться на скороченнє робочого часу о один день на тиждень, тоді компанія викине з роботи 20 процент своїх робітників.

На будуче служба на кождім поїзді буде виконувати подвійну роботу, а число урядників зелізниці зменчено о 50 процент.

Компанія предложила своїм робітникам пропозицію, щоби вони згодилися добровільно на зменченнє робочого тижня, але рівночасно компанія грозить, що як вони не згодяться на те, то компанія почне викидати робітників з роботи, поки число робітників не зменчиться о одну пяту часть.

Про подібні зарядження доносять також з других центрів, як з Філядельфії, Алтуни, Віліемспорту, Вілмінгтону.

ПОЛОВИНА РОБІТНИКІВ У ВОВНЯНІМ ПРОМИСЛІ БЕЗ РОБОТИ.

ВАШИНГТОН, 18. січня. — Урядове бюро робітничої статистики виказує, що з десяти фабричних промислів найбільше число безробітних виказує промисл вовняний, в котрім в грудни 1920, року було 53 процент менче робітників як в тім самім місяцю попередного року.

З других промислів виказують безробіттє отсі:

В промислі виробу пончіх та спідного убрання число робітників зменчилося о 51.

В промислі виробу мужеського убрання число безробітних збільшилося о 38 процент.

В просмислі виробу чобіт та черевиків о 31.3 процент.

В промислі автомобілевім о 31.8 процент.

В промислі шовковім о 23.3 процент.

ПРОТИ ЗБІЛЬШЕННЯ ПАЛАТИ ПОСЛІВ.

ВАШИНГТОН, 18. січня. — Пропозиція збільшення числа послів з 435 до 483 викликала вчора оживлену дебату. Як один з бесідників виступав посол Еш, котрий сказав: „Вибори по стейтах не цікавляться тим, кільки послів вони мають, але тим, які се посли. Ще не давний час, коли стейт Мейн з чотирома послами значив більше як стейт Ню Йорк з трийцятьма".

Як посилаєте на яку газету передплату на рік згори, то Ви не знаєте, чи вона буде виходити ще цілий рік, але про „Свободу" знаєте, що буде виходити і рік і десять і двайцять і більше, отже не маєте чого надумуватись, чи післати згори цілорічну передплату чи ні. Пішліть зараз, а тим зробите добре і собі і газеті і справі загальній.

УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДИ!

ОРГАНІЗУЙТЕСЬ ДЛЯ НЕСЕННЯ ПОМОЧІ СТАРОМУ КРАЄВИ! ВИСИЛАЙТЕ ЗБІРКИ СЕЙЧАС, І РАТУЙТЕ ГОЛОДНИХ, ХОРИХ, ВДІВ І СИРІТ!

ПОДАВАЙТЕ ДО ВІДОМА ЧЕРЕЗ ГАЗЕТИ, ЩО ВАША ГРОМАДА ЗРОБИЛА ДЛЯ РАТУНКУ РІДНОГО КРАЮ!

ВІСТИ З КРАЮ.

ТЕРНОПІЛЬ.

Сирітська захоронка.

Містить вона в собі 80 українських дітий-сиріт. На їх удержаннє не має управа нічого власного майна, а приодіває і прохарчовує дітвору тільки з членських вкладок і принагідних жертв нашого громадянства.

Дня 7. грудня 1920 відбулися збори членів і прихильників її культурної, гуманітарної інституції. Порішено віднестися з новим зазивом до мужів довіря по селах у Тернопільщині, щоби по своїх громадах розвинути як найбільшу акцію у збірках жертв для захоронки, особливо в харчах. В самому місті воручено нашому жіноцтву занятися списом дітий, що потребують негайної опіки, яких при можливому розширенню захоронки можна би в першій мірі приняти.

Гарний успіх виховавчої праці сестер над дітьми виявив дійточий попис, що відбувся при кінці зборів. Вдячно відспівані пісні, ніжно виголошені віршики витиснули неодному з учасників зборів сердечну слезу та збудили рішучу постанову у зібраних прийти з негайною допомогою нашій безпомічній дрібноті.

БОГОРОДЧАНИ.

Віднова філії товариства „Просвіти" в Богородчанах.

На підставі рескрипту намісництва ч. 25.743 з 18. листопада 1920 року закликає управа філії „Просвіти" в Богородчанах до збірок добровільних датків на цілі передвидженні статутом, особливо на відбудову будинку, щоби можна в найкоротшому часі сотворити в повіті так дуже потрібний для всіх центр українського культурного життя. Сю справу кладеться на серце особливо нашим інтелігентам, священикам і учителям в повіті. Зібрані місцевими громадськими комітетами датки треба слати на руки скарбника „Просвіти", Івана Федина в Богородчанах. За Управу Філії „Просвіти" в Богородчанах: А. Рудницький, голова; І. Семянів, секретар; І. Федин, касієр.

ПЕЧЕНІЖИН.

Печатки і підписи в роботі.

Дня 11. грудня 1920 явився в печеніжському повіті невідомий нікому панок, що казав себе прозивати комісарем від аграрних справ. Заповів збори всіх громад у громадському уряді в Печеніжині, а коли декто зійшовся, почалася рада. Утворилася на зборах комісія по земельним справам, зложена з членів, яких не вибирав загал, а громадський комісар по наказу властий. Коли члени сеї комісії заявилися проти поділу пасовиск, як громадського добра, комісар зажадав від них підписів і печаток. Се й зроблено.

САМБІРЩИНА.

Нова комедія з легітимаціями.

Війти сільських громад в Самбірщині, як доносять нам, дістали дивний наказ. Під загрозою 14 днів арешту кождий чоловік від 18 років життя має постаратися о легітимацію своєї особи. Платити за неї треба 4, 6 або й більше марок. На легітимації треба витиснути вказуючий палець, замазаний чорнилом. Кому й на що треба тих легітимацій, годі знати. Чи не робота деяких війтів, як примірно війта з Гординь цілкотомі, чи „вищої адміністрації"? На всякий випадок сільські легітимації з відтисками пальців являються новим винаходом теперішної адміністрації польської і є унікатом на цілому світі.

УКРАЇНСЬКІ ВІСТИ.

Професіональний рух на Угорській Україні.

В Ужгороді оснувався професіональний союз, в якого склад війде 94 організацій зі 138 делегатами. Сі делегати будуть репрезентувати 26.574 робітників. На загальних зборах союзу рішено приєднати нову робітничу організацію до централі в Празі, вимовляючи собі повну автономію.

Театр у Києві.

Під сучасну хвилину грають у Києві два театри: драматичний ім. Леніна та опера ім. Лібкнехта. Одну третину білетів дістають даром червоно-армійці, другу робітничі професіональні союзи, а решту продають. Раз у тиждень йдуть бенефіси в користь артистів.

Прощальний концерт української капелі у Варшаві.

Дня 12. грудня 1920 відбувся у Варшаві останній прощальний концерт української капелі. За час свого побуту в Польщі капеля дала 14 концертів у Варшаві, 4 в Лодзі, 1 в Люблині. На останньому прощальному концерті були виголошені також привітні промови: від Українського Червоного Хреста, від Білорусинів і від кубанських Українців.

Совітська Україна і Латвія.

Латиське міністерство заграничних справ заявило готовість приступити до переговорів з совітською Україною в справі нзовлення дипломатичних взаємин.

БІЛОРУСЬКІ СПРАВИ.

Тома Гриб.

Арештований польською владою весною 1920 року Тома Гриб, провідник білоруської соціял-революційної партії, перебувши весь той час у тюрмах, цитаделі і таборах, дня 8. грудня випущений на волю з табору в Домбю, одначе контрольований в Лодзі. Виізд на Білорусь має заборонений. Хоч наказ звільнення вийшов ще 9. падолиста, одначе випущено його аж за місяць. Суду над ним не було ніякого, бо нічого йому не доведено. Характеристичне, що Тома Гриб сидів у тійсамій цитаделі і в тійсамій башті, де колись сидів арештований царським урядом теперішний начальник польської держави, Пілсудський.

В таборі в Домбю сидить ще до того часу 500 Білорусинів інтелігентів.

В ПОЛЬЩІ.

Димісія Падеревського.

До Варшави наспіла вістка про резигнацію Падеревського зі становища делегата до Ліги Народів.

Делегат Злучених Держав у Варшаві.

Делегат президента Злучених Держав Мек Кормик приїхав до Варшави, щоби зазнакомитися з відносинами в Польщі. По короткому побуті, виїхав.

Боротьба з „люксусом".

Польський уряд має зачати боротьбу з люксусом. Мають бути обмеження світла, мяса, ресторацій і т. д.

Населеннє Варшави.

Варшава мала в падолисті, 1920, 912.982 мешканців, крім війська та приїзжих.

Сильвестровий страйк у Варшаві.

Властителі ресторанів у Варшаві рішили в Сильвестрову ніч замкнути всі свої заведення о 10. год. вечером, а то тому, що варшавський магістрат ухвалив, без застинення їх думки, 100% податок від рахунків в ресторанах протягом сеї ночі.

ЛЯХИ СУДЯТЬ УКРАЇНЦІВ.

Станиславів, 23. XII. 1920.

Розправа против Антона Ячечника, зеліничника, арештованого ще в минулому році і обжалованого за злочин убийства і уділення помочі ворогови, — закінчилася його увільненнєм. Хоч прокуратор зголосив зажаленнє неважности, трибунал ухвалив випустити його на вільну стопу.

В ГОСТИНІ У „СОЮЗНИКІВ".

Про положеннє армії Петлюри, інтернованої в Польщі, пише львівська „Газета Вечорна" осьщо:

Інтернованих розміщено в 4 місцевостях. Найгіршим являється табор в Олександрові під Торунем, який не є зовсім урядженим. Є вправді великі, але літні бараки, які за німецьких часів служили до дезинфекційних цілий, а які вимагають основної направи, передовсім поставлення печей, до чого серед інтернованих найшлосьби досить технічних сил. Одначе, з невідомих причин, не можна дістати матеріялу, який находиться на місци у великій скількости. В наслідок нього велика частина з загального числа 4500 інтернованих зимує покищо у вагонах, що при теперішних морозах потягає за собою жертви в людях.

Близьке сусідство познаньскої дільниці, яка не позваляє вивозити харчів, зовсім не впливає на поліпшеннє харчевих відносин у таборі.

Ще гірше ситуований є табор в Пикуличах під Перемишлем, на що складаються великі браки в санітарних відносинах, в справі поміщення й апровізації. На пр. через 4 дні інтерновані були без хліба. Жовнірі продають навіть части мундуру, щоби тільки заспокоїти голод. Недостача білля збільшує нечистоту, яка потягає за собою поширюваннє недуг.

Зносніщим є вже табор у Ланцуті, за виїмком апровізації.

Ще найможливійші відносини мають бути в Каліші.

Далі пише згаданий часопис про прикре положеннє службовиків У. Н. Р., з яких як готеляр так і приватні люди прямо шкіру здирають. І так ген. С. за мешканнє „контом" у одного шевця платить денно 400 м.

Позбавлені всілякої помочі, люди сі стоять в обличчю крайної нужди.

В Ченстохові урядовці У. Н. Р. вмирають з голоду.

До нашої редакції пишуть з Ченстохова: В Ченстохові находиться около 1300 урядовців центр. і повіт. установ У. Н. Р., які були евакуовані з Каменця. Положеннє їх дуже критичне, тому, що не одержують платні ні харчів. Богато з них попродало вже свою останню сорочку, ратуючи життя перед голодовою смертю. А уряд У. Н. Р. то байдуже! Оногдi був між урядовцями місцевих установ один випадок голодової смерти. Богато з голоду лежить хорих. Тесаме чекає у недовгому часі всіх без виїмку урядовців.

Може би уряд У. Н. Р. подбав за своїх співробітників!

ЯК ПОСИЛАТИ ГРОШІ ДО СТАРОГО КРАЮ?

Гроші на поміч голодним, хорим, калікам, вдовам і сиротам в Галичині з Америки і Канади треба посилати на руки Українського Горожанського Комітету у Львові, котрий заступає всі українські інституції в Галичині, і котрий відповідно всі таємним українським політичним партії і цілий український нарід.

Посилки треба пересилати в долярах через американські або канадійські банки на імя Земельного Банку Іпотечного у Львові.

Адреса така:

ZEMELNYJ
BANK HIPOTECZNYJ,
ul. Pidvale No. 7,
Lemberg, East Galicia, Europa.

А рівночасно слід повідомити про посилку Український Горожанський Комітет на адресу:

УКРАЇНСЬКИЙ ГОРОЖАНСЬКИЙ КОМІТЕТ,
ул. Руська, ч. 3,
Львів, Галичина.
Lemberg, East Galicia, Europa.

ПОВСТАННЄ МАХНА.

БОЛЬШЕВИКИ КАЖУТЬ, ЩО МАХНА ПОБИЛИ. — ІНШІ ВІСТИ ЗАПЕРЕЧУЮТЬ БОЛЬШЕВИЦЬКІ ДОНЕСЕННЯ.

СТОКГОЛМ, столиця Швеції, 27. грудня, 1920. — (Почтою). — Батько Махно, командант повстанців в Катеринославщині, на Україні, котрий свого часу мав 70.000 війська, тепер — як подають советські вісти з Москви — скінчив боротьбу на Україні.

Коли він злучився з большевиками, вони оголосили, що його повстанчі відділи переміняється на правильні військові частини.

По тій реформі большевики видали указ, що Махнові відділи мають перенестись на Кавказ.

Махно проти сього повстав і зачав новий бій проти большевиків. Але большевики його побили. Самий Махно — як кажуть — втікає до польської або румунської границі.

ЛЬВІВ, 30. грудня, 1920. (Почтою). — Московські вісти про невдачу Махна в боротьбі проти советської армії є передчасні. Махна підпирають селяни і він далі воює проти большевиків.

ЖИДИ ВЕРТАТИ-МУТЬ З АМЕРИКИ ДО ЛИТВИ.

РИГА, (столиця Латвії,) 17. січня (Жидівська Телеграфічна Агенція). — Жидівська Народня Рада на Литві постановила на своїй нараді в Ковні улекшити поворот литовським Жидам з Америки до Литви. Рада також постановила утворити окремий департамент, який буде займатись еміграцією до Палестини.

КАЖУТЬ, ЩО ПРИЙШЛО ДО ПОРОЗУМІННЯ В СПРАВІ НІМЕЦЬКОГО ВІДШКОДОВАННЯ.

БЕРЛІН, 18. січня. — Часть берлінської преси подає, що німецькі представники з одної сторони, а британські і французькі з другої сторони, прийшли до певного порозуміння в справі відшкодовання.

РУМУНІЯ ОСВОБОДИЛА ІНТЕРНОВАНИХ УКРАЇНЦІВ.

БУКАРЕШТ, (Румунія), 30. грудня, 1920. — Румунська міністерська рада постановила оставити на волі всіх українських і російських інтернованих в Румунії.

ВОЗЯТЬ КОЗАКІВ НА ГРЕЦЬКІ ОСТРОВИ, АБИ НЕ НАПАЛИ НА ТУРЕЦЬКУ СТОЛИЦЮ.

ЦАРГОРОД, 17. січня. — Алиянтські комісарі просили в суботу Врангеля, щоби видав розпорядок до донських козаків, розтаборених коло Чаталджі (на захід від Царгорода), щоби забрадися до Мудрос, на острові Лемнос.

Врангель згодився і 1.700 донських козаків виїхало на се нове місце, щоби побудувати бараки для розміщення решти військ, котрі туди поїдуть, як тільки табор буде готовий.

Оповідають, що се зроблено длятого, аби не допустити до козацького нападу на турецьку столицю, коли Французи перестануть давати гроші війску Врангеля.

Д'АННУНЦІО ІДЕ ДО ШВАЙЦАРІЇ.

ТРІЄСТ, (Італія), 18. січня. — Габріеле Д'Аннуціо, бувший вожд повстання в Фюме (Рєці) сього тижня покине місто Фюме і виїде заграницю. Він дістав італійський пашпорт до виїзду до Швайцарії, Греції, Еспанії і Франції. Пятьсот його легіонерів остається ще в Фюме.

ДО ХВАЛЬНИХ УРЯДІВ БРАТСТВ, ТОВАРИСТВ І СЕСТРИЦТВ У. Н. СОЮЗА.

З нагоди відбувшоїся конвенції У. Н. Союза головна екзекутива ухвалила, щоби в місяцях грудни 1920 р., січню і лютім 1921 р. приймати нових членів до У. Н. Союза за 50 центів вступного.

На відбувшійся конвенції нарід свідомо сказав свою волю. Нарід переконався, що господарка в У. Н. Союзі є уміла та члени тоїж організації мають повну гарантію своєго обезпечення.

З днем 1. січня 1921 р. входить в життє ухвала, силою котрої кождий член в разі каліцтва дістане відповідну запомогу аж до суми $300 без нарушення його посмертного.

Для добра нашої найстаршої і найбільшої української народньої організації просимо доложити всіх сил, аби приєднати до неї як найбільше чесних членів.

Де ще нема відділу У. Н. Союза, там шість свідомих і щирих Українців можуть заложити такий відділ.

Кождий член дістане прегарну грамоту, котра буде оздобою його хати, а крім того відзнаку, статут і платничу книжочку, та буде користати зі всіх прав і привілеїв У. Н. Союза.

Всі близші інформації дістане кождий в головній канцелярії У. Н. Союза:

UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION,
BOX 76, JERSEY CITY, N. J.

ЗА ЕКЗЕКУТИВНИЙ КОМІТЕТ:

С. Ядловський, гол. предс.
І. Каштанюк, гол. секр. рек.
Г. Слободян, гол. секр. фінанс.
В. Левчик, гол. касієр.
А. Савка, завідатель „Свободи"

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918

SUBSCRIPTION RATES.		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сіти і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75
By mail, Prepaid.		Почтою, оплачено.	

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: SVOBODA, 83 Grand Street, Jersey City, N. J

Телефон Адміністрації і Редакції — 498 Montgomery.
Телефон гол. канцелярії Укр. Народного Союза — 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

Передплату найлiпше висилати на почтовий або експресовий моні-ордер, який належить залучити до листа, оставляючи собі відтинок як посвідку. Такого листа не треба реджіструвати а вистарчить 2-центова марка. Пересилаючи паперові гроші, треба конечно такий лист зареджіструвати. Пересилаючи почтові марки замісць гроший, треба їх добре обвинути в папір, щоби у вохкі дні не злiпились в дорозі.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order, а не банкнотами. При виміні числять 15 центів від кождого канадійського паперового доляра.

Всі листи адресувати:
"SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ВЛАДИВОСТОЦЬКА ПОДІЯ.

Владивостоцька подія дає нам дуже поучаючу лекцію.

Як відомо, японський жовнір, що стояв на сторожі перед японською військовою головною кватирою, задержав в ночі переходячого улицею американського офіцера в мундурі американської армії і по короткій суперечці стрілив до нього, спричиняючи тим смерть його в кілька годин пізнійше.

Цікаво слідити, що сталося пізнійше. Американське правительство зажадало вияснення, але японський уряд не ждав сього. Він увесь заметушився: Офіцери повбиралися в святочні убрання, генерали та адмірали понакладали на себе золото і всі пійшли до американського команданта на Сибіри перепрашати. Пійшло в рух телеграфи та каблі: японське правительство слало перепрошенне за перепрошеннєм до американського уряду. У Вашингтоні те саме: японські посли, японські місії, японські амбасадори рушили гурмою до американської адміністрації з виясненнями, поясненнями, перепросинами, запевненнями, заявами, і ще чим ні.

А американська публика? Та публика, що так легко метушиться, зворушується, запалюється? Вона не кидається, не ятриться, не робить віч ні демонстрацій, не шле протестів. Вона спокійно жде вияснення справи. Спокійно аж дивно.

Але найби так політикани почали кути собі патріотичний капітал з недбальства якогось там японського рекрута, найби так американські газети почали кричати на японські насильства, якби інакше усе виглядало! Не богато бракувалоби до війни.

Прецінь з подібних подій, як отся почалися мало чи не кожда війна. Нещасний випадок, в якому ніхто не завинив, викликав величезні проливи крови. Ось хочби найбільший з усіх, світова війна з 1914 року; вона-ж розгоріласе з маленької іскорки на Балкані. Убиттє наслідника престола сербським заговірником відбилося гарматним відголосом та кровавою луною на найдальших закутинах землі. Що там вбито наслідника престола, се не становить ріжниці, бо до викликання війни могло австрійському урядови послужити так само добре убиттє наслідника возьного австрійського суду, як і убиттє наслідника австрійського престола.

Хто хоче пса вдарити, той бука найде, — каже народна пословиця, а нігде вона так добре не пасує, як у міжнародних справах, де так часто один другого уважає за пса і шукає бука на нього. І ніколи не буває так легко вдарити, як тоді, коли мається вдарити чужий народ, чужу державу. Нема лекшої річи, як перекрутити факти, пояснити їх тенденційно, підбарвити відповідно, змалювати противника чорним діяволом, представити його розбишакою, людоїдом, чим схочеться. І народ, що ворога ніколи не бачив, піде до війни з одушевленнєм, думаючи, що бореться за правду і справедливість.

Коли в данім случаю з владивостоцькою подією не случилося нічого подібного, то се лише доказ, що правлячі круги Злучених Держав тепер собі війни з Японом не бажають. Та се не повинно нікого вдоволяти, бо може прийти час, коли подібна подія може послужити покришкою для поважних межидержавних замішань. Треба глядіти, щоби до війни не доходило не лише тоді, коли війни не хочуть люди, котрі мають інтерес у війні. Треба зробити так, щоби її не було і тоді, коли вони хочуть, а народови нема в тім ніякого інтересу.

А се може статися лише тоді, як народ буде мати контролю над заграничними справами держави та коли він буде мав власть рішати про межинародні справи.

Ратуйте життє Українців і Українок в рідному краю!

БОРОТЬБА ЗА ГАЛИЦЬКУ НАФТУ НА ПАРИСЬКИЙ КОНФЕРЕНЦІЇ.

(Далі).

„Та часть України, котра перед війною була під австрійським панованнєм, входила в склад Галичини, котра ділиться на дві части: на Західну Галичину та Східну Галичину. Галичина мала коло 8 міліонів населення, а саме 3,800,000 Поляків, 3,500.000 Україніціїв, та 700.000 Жидів та других народностий. З тих 3,800.000 Поляків лише 1,200.000 було поселених в Східній Галичині, тоді як все українське населеннє зібране в тій части краю. Кромі сього яких 300.000 Українців живе в північно-західній Буковині а яких 600.000 в північно-східній Угорщині.

„З сього видно, що в Східній Галичині Українці перевисшають Поляків три рази числом. Те саме видно з огляду краю по громадам: Поляки становлять менче як 25 процент в 2.142 громадах на 4.235 громад, а в декотрих, і то більше людних громадах, становлять не більше як 5 процент.

„Так під зглядом релігії як під зглядом мови, межи Поляками та Українцями панує острий розділ. Поляки є переважно мешканцями міст, римо-католицької релігії, хвалятьcя західно-европейською цивілізацією та славною літературою. Українці переважно рільники, належать до греко-католицької церкви та відзначаються більше первісною культурою, спільною для всіх рільничих народів. Їх славянську мову уважають загально але хибно за діялект. Мимо того вона не має більше спільного з російською мовою як приміром польська або чеська. Через цілі покоління переслідували її за царського правління, щоби недопустити до національного відродження. Не дивлячися на те, що на львівськім університеті професори учили сею мовою від самого початку девятьнайцятого століття, російська академія наук аж до 1905 року не признавала української мови за осібну мову.

„Число неграмотних серед Поляків Галичини виносить 26,3 процент (т. є. 263 на кожду тисячу душ) серед Українців 62 процент. Завдяки своїй висшій культурі, та предприїмчивости Поляки становлять богатші і образовані верстви, тоді як Українці становлять клясу селян та чорноробочих. На кожду сотку людий, занятих заробітком в Галичині, припадає серед Поляків на рільників 44, на торговлю та промисл 39, на свобідні професії 17; серед Українців: на рільників 92, на торговлю та промисл 7, на свобідні професії 1.

БОГАЦТВО ЗЕМЛІ ПРОТИ ДОЛІ НАРОДА ЇЇ ЗАСЕЛЯЮЧОГО.

„Сей факт, що Українці становили лише дуже невеличку частину тих 8.000 робітників, що були заняті в нафтовім промислі, пошкодило їм незвичайно богато в очах межинародних фінансових ґруп, котрим якраз повелося звести на ніщо всі національні аспірації українського народа.

„Кілько разів ті фінансові ґрупи вносили до своїх урядів благальні просьби заступатися за ними на мировій конференції, кілько разів називали вони Українців: „Неповоротною масою з дуже низькою і первісною культурою" або „назадницьким народом з дуже бідною культурою і слабими економічними засобами", або „лінивими сватами, котрих тяжко піддати під яку небудь дисципліну", або навіть „правдивими дикунами, котрі жиють в своїх хатах разом зі своєю худобою". Сим панам навіть на голову не прийшло, що після війни та після страшної бльокади спасеннє всего світа буде залежати передовсім від сеї відсталої кляси, від селян. І не застановлялися вони над тим, кілько то добра ті „ліниві свати" видобувають рік річно з тої незвичайно урожайної української землі, без котрих, як все инше в світі, так і продукція нафти сталаби неможливою річчю.

ПРОДУКЦІЯ НАФТИ В ГАЛИЧИНІ ТА В ПОЛЬЩІ.

„Загальна сума капіталу, вложеного в галицький нафтовий промисл, виносив перед війною який міліярд корон, з чого яких сорок процент походило з аліянтських краів, других 40 процент з Австрії, Угорщини та Німеччини, а яких 20 процент місцевого капіталу. Причини такої низької оцінки Українців капіталістами не треба далеко шукати. Прецінь велика частина нафтових пибів лежить в Східній Галичині, тоді як рафінерії нафти, з винятком одної, лежать в Західній. Иншими словами, річна продукція нафти в Західній Галичині виносить лише 60.000 тон, тоді як рафінерії західної Галичини та польського Шлеску можуть перерабляти річно 800.000 тон. З другого боку, Східна Галичина добула в 1909 році яких 1,966.341 тон, або 33 разів більше як Західна, тоді як рафінерії Східної Галичини можуть переробити найбільше половину того, що можуть переробити західно-галицькі рафінерії, бо лише яких 400.000 тон".

(Дальше буде).

ЛИХОЛІТТЄ У СХІДНІЙ ҐАЛИЧИНІ.

(З нагоди побуту польського премієра Вітоса у Львові).

(З львівського дневника „Вперед" з 25. грудня, 1920).

В четвер, 23. XII. о 4. год. по пол., приняв на авдієнції премієр Вітос 8 українських селян, по двох з повітів: Коломия, Городенка, Станиславів і Камінка Струмилова. Між ними були Павло Лаврук, Юрко Ткачук, Іван Радуляк і Микола Шлемкевич. Їх запросила до Львова делеґатура за посередництвом староств. Староства ще 17-го грудня особисто запросили селян, щоби вони явилися в староствах „у важних справах". Там сказано їм, що вони мають їхати до Львова для порозуміння з премієром Вітосом „у важних економічних і апровізаційних справах". Кошти подорожі має їм звернути польський уряд. Селяне приїхали ще в неділю, одначе тоді, з причини хороби, не міг приїхати премієр Вітос. В неділю приймив їх і ще 10 инших з Тернопільщини, делеґат Ґалецкі. Один селянин, війт Поляк — представив тяжке положенне в Тернопільщині і жалувався на війско за його реквізиції, домагання підвод, кватерунки і т. и.

В четвер виголосив премієр Вітос до українських селян коротку промову, в якій зазначив, що польський уряд знає добре тяжке положенне населення і хоче послухати голосу самих селян.

[illegible] не з Коломийщини представили премієрови просто розпучливе апровізаційне положенне Гуцульщини, де народ вимирає з голоду і від ріжних епідемій. Не можна дістати з лісів дров на опал. Багато Гуцулів сидить увязнених по ріжних військових і цивільних арештах. Школи заняли війска на свої кватири. Ріжні військові і цивільні власти мучать народ домаганнєм підвод. Голодуючому населенню не видається пашпортів ні перепусток на виїзд до Румунії за хлібом і працею. Надто при останній виміні корон на марки, не всіх селян відповідно повідомлено про спосіб і речинець виміни і тепер Гуцули позбавлені є можности купити що небудь за гроші в короновій валюті. Бувший посол Павло Лаврук пригадав надто премієрови Вітосови, що між арештованими Українцями сидить без суду його давнійший парляментарний колеґа Тимко Старух. Про українсько польське зближенне не можна говорити, поки польський уряд не позваляє на зібрання української репрезентації.

Премієр Вітос признав, що положенне населення Східної Галичини є тяжке, одначе польський уряд не може багато помочи. „Не дами — бо самі не мами". На инші представлення дав премієр Вітос виминаючі відповіди і ріжні обіцянки. Так приміром він заявив, що буде старатися зарядити ще раз виміну корон на марки в реляції 1 корона = 1 марка.

Обговорювано також справу маючого оснуватися товариства „Чорногора". Польський уряд дав цему товариству 600.000 марок короткоречинцевої безпроцентової позички на закупно збіжа для голодуючого населення. Це товариство ще не зорґанізоване, а селяне, які хочуть купити за його посередництвом збіже, мусять дати до товариства по 100 марок вписового і 1000 марок зачету від кождого кірця замовленого збіжа. Одначе „Чорногора" купує і продає збіже по паскарських цінах. В справі „Чорногори" зложили запрошені селяне з Коломийщини урядови меморіял.

Один війт зі Станиславівщини представив ганебний стан, в якому находиться відбудова краю і нарікав на знесення громадської автономії та іменування війтів. Він сам є назначеним війтом, але ця роля йому вже остогидла.

Всі селяни гостро осуджували кольонізацію Східної Галичини. Українським селянам відбирається землю, яку вони обробляли споконвіку — навіть як панщизняні хлопи.

Премієр Вітос зазначив, що до цеї землі мають право польські дідичі і що це польська (!) земля. При цьому він обіцяв, що землю будеться парцелювати також між українських селян.

Українські селяне домагалися від Вітоса, щоби землю парцельовано в процентовому відношенню між українських і польських селян, живучих на це премієр Вітос не дав ясної відповіди.

Селянин Радуляк жалувався, що військо реквірує будинки українських шкіл, що зареквіровано українську ґімназію в Городенці, що ріжні власти здирають з публичних інституцій українські написи. Надто, хоч у городенському повіті не вся земля є управлена, накладається високі континґенти збіжа по максимальних цінах: за корець жита, чи пшениці платиться всього 700 марок, за корець ячменю і вівса 550 марок. Малоземельні селяне до 30 морґів мають віддавати від морґа 150 кільоґрамів збіжа. При цьому власти не позваляють, щоби голодуюче населенне Гуцульщини само могло купити собі збіже в городенському повіті. На це не дається перепусток.

Підчас цілої розмови не порушувано політичних справ і правнодержавного становища Східної Галичини.

Ті селяне, які після авдієнції у премієра Вітоса явилися в нашій редакції, віднесли вражінне з авдієнції, що населенне Східної Галичини, мимо ріжних обітниць зі сторони премієра, не богато може мати надій на поправу страшного матеріяльного положення і лихоліття.

Від себе мусимо зазначити, що шумно заповідана конференція з українськими селянами не вдалася. Число запрошених „делеґатів" і перебіг та зміст розмови і мандати цих делеґатів є тільки ілюзією якоїсь роботи над піднесеннєм українського зруйнованого населення.

СВЯТОЧНИЙ ВЕЧІР З НАГОДИ 25 РОКОВИН СМЕРТИ М. ДРАГОМАНОВА У ЛЬВОВІ.

В четвер, 23. грудня, відбувся другий святочний вечір у память Драгоманова, уладжений заходом комітету українських публіцистів з промовами, привітами й концертною частиною.

Свято відкрив ред. Ф. Федорців вступною промовою, в якій на тлі сучасного представив значінне Драгоманова, характеризуючи його як „мозок" народу — в протилежність „серцю" народньому — Шевченкови.

По другій, хоровій точці, наступило виголошуванне й відчитуванне привітів. Перший привіт був від Народнього Комітету трудової партії. Виголосив його д-р Вол. Бачинський, характеризуючи Драгоманова як творця української політичної думки взагалі й української державної ідеї зокрема та представляючи заслуги Драгоманова для політичного й громадського руху Галицької України.

Далі промовляв в імени радикальної партії д-р Вол. Лисий, оправдуючи радикальну партію в тому, що завдяки обставинам не змогла самостійно вшанувати свого творця. Підчеркнувши, що Драгоманів вивів Галичину на політичну арену, д-р Лисий представив значінне ідей Драгоманова для сучасної хвилини.

Потім в імени тов. „Просвіта" говорив др І. Брик, характеризуючи Драгоманова як просвітителя, „апостола свободи, світла й розуму", духом котрого перенята теперішня „Просвіта", хоч колись цуралася й Драгоманова і його учеників. Д-р І. Брик довше спинився на популяризаційній **діяльности** Драгоманова й навів ентузіястичний відзив Масарика про популярні брошури великого Українця.

По привіті від „Просвіти" йшов з черги привіт від Наукового Товариства ім. Шевченка, представник котрого, д-р І. Раковський, в коротких словах представив значінне Драгоманова як ученого й критика та підчеркнув, що теперішні дійсні члени товариства в значній мірі вийшли з тої молодіжі, яка зазнала впливу Драгоманова, виховалася на ньому. Вкінці були привіти від товариства „Петра Могили" (виголосив гром. О. Кліш), від української академічної молодіжі (гром. В. Кучабський), від Міщанського братства (гром. Е. Ференцевич), від „Союза Українок", товариства „Зоря" (відчитав ред. Ф. Федорців) і від української Академічної Громади в Празі.

По сих привітах наступила музикальна точка, а затим забрав голос дир. М. Галущинський, котрий виголосив промову про „Драгоманова як ідеольоґа Нової України". В загальних рисах змалював промовець значінне Драгоманова, як оркана, що очищує атмосферу від гнилі, але оркана не лише руйнуючого, а й будуючого. Подавши думки Драгоманова й ті хиби галицько-українського громадянства, з котрими він боровся, спинився вкінці дир. Галущинський на **поглядах** Драгоманова на шкільну освіту. Виховання нової людини жадав від школи Драгоманів і вимагав від учительства характерности. Сим закликом Драгоманова до характерности закінчив дир. Галущинський свою промову.

СПРАВЛЕННЄ ПРОТОКОЛУ

із засідань голов. уряду У. Н. С., відбутих в днях 30-31. грудня 1920 р., проголошеного в „Свободі" з 14. січня 1921.

В шпальті 5, а в стрічці 44 з гори єсть „персонал **друкарні"** а після оригіналу має бути: персонал **редакції.**

Низше під наголовком **Пополудневі наради** (другого дня) в 7-мій стрічці по словам „готовість обняти редакцію" **подано єсть:** Але В. Лотоцький домагався заключення контракту, **а має бути:** при тім В. Лотоцький зажадав для себе $300 місячної платні і заключення контракту.

Єще низше, з відповіди яку дав предсідатель В. Лотоцькому, по словам „не на місци" з оригіналу викрислено слова: **а вимаганої платні означений буджет не покрие.**

Дальше в тійсамій шпальті єсть реченне: (в 16-тій стрічці з долини) „На редакцію і кореспонденції з Европи ухвалено покищо на протяг трох місяців по $650 місячно". **В оригіналі такого речення зовсім не було.** На місци того речення, як продовжене попередне реченне **має бути: з платнею по $250 місячно, полишаючи їм самим до рішення, хто з них має заняти технічний провід редакції.**

Тільки що до самого **„справлення".** Чи се є справленнем **помилки** чи чого **енчого** то вже члени У. Н. С. самі зволять догадатися. Я однак змушений еще **виразно зазначити** що **„шлюфуваню"** протоколів, **місця не сьміє бути, бодай так довго, поки я за них відвічати** буду.

Іван Каштанюк,
гол. рекорд. секретар.

АДРЕСА ПРЕДСІДАТЕЛЯ У. Н. СОЮЗА.

Подається до відома інтересованим, що адреса головного предсідателя У. Н. Союза є слідуюча:

SIMON YADLOVSKY,
Box 53. Jersey City, N. J.

НА РІЖНІ ТЕМИ.

Не всі однаково розуміють слово „свобода". Неодин гадає, що свобода єсть то, як Микита поломить Данилови ребра, і не мав за се жадної кари. Та, се не була би вже свобода для покривдженого. Свобода єсть то, що можете поїхати до Вашинґтону, до Каліфорнії і де вам вподобається, як маєте гроші. Як не маєте ані цента, то не маєте свободи: сидіть дома і не рипайтеся. Богач має одну дитину, котра свобідно бавиться на дворі; а в бідного осмеро дітий через брак свободи бавляться в темнім „румі".

Наші люди рахують, що одна сотка а друга сотка, то є дві сотки. Жид каже, що одна сотка а друга сотка то є вже тисячу. Наші люди, котрі не зачинають бизнесу, боячися, аби на нім не стратили, подібні до того чоловіка, котрий мав би десять морґів поля і не орав того поля ані сіяв, боячися, щоби йому град не вибив.

Читаємо в ґазетах що Ліґа Народів закінчила перші праці, між котрими найважнійшою справою було питаннє пустині Сагари. А якже! Щож вартнійше єсть, чи тисячі жертв людських (от хоч би і в Галичині) чи безлюдна пустиня Сагара? Як в Галичині народ вигине з голоду і в боротьбі за волю, то тоді Ліґа може і заінтересується і галицькою пустинею. Але доки в Галичині є люди, то відай тяжко діждатися того заінтересовання.

Читаємо по ґазетах, як то „учені" слідять за планетами і за життєм, яке може бути на якійсь там планеті. Один „учений" навіть хотів стріляти до місяця, так рад би знати, що на місяці діється.

Робітник не хоче знати, що на місяці діється, бо він має тут на землі дозин місяців кождого року і добре їх знає.

Неодин каже, що світ єсть подібний до сього або того; що людське життє єсть сим або іншим. Ріжно люди говорять і до ріжного пристосовують. Та чим би не був світ і людське життє і нащо чоловік родився, то всетаки прийдем до того переконання, що людина на то родилась, аби було кому вмерти.

Чим єсть для чоловіка вчерашній день, тимсамим для нього єсть ціле життє в годині смерти. Одним — нічим.

Не можемо сказати, що се був жарт, як хтось там запхав свою руку до чужої кишені, або сусід сусіда потягнув дручком по голові, на жарт.

Але я чув про такий жарт один, про котрий хочу Вам тут росказати, бо може і Вам колись таке пригодиться. Се діялося в краю ще тоді, як моя жінка не була ще моя жінка. Перед Різдвяними святами післали мене мама до млина (тато на той час сиділи в арешті). Приходжу до млина; людий повно і вже по кілька днів чекають своеї черги. Сів я на свій глумак і сиджу. Аж дивлюся, якийсь чоловік приїхав і зачав просити мельника, щоби йому зараз змолов, бо йому тато помер. Мельник, розуміється, в такім випадку казав йому зараз насипати на коші і молоти. Хлоп радий, що йому така штука вдалася, зачав підсвистувати. От який син, — гадаю собі — тато вмер, а він свище. Але приступає мельник до нього і питає, коли його тато помер і коли буде похорон.

— Я Вам скажу, пане майстер, правду — каже хлоп — що мої тато померли, але вже тому сім літ.

За сей жарт не міг ніхто гніватись, бо він сказав правду, що його тато помер.

Се що фабриканти зменьшують платню робітникам, то може єсть і оправдане з їх сторони. Господь їх знає, які їх приходи, а які розходи. Можемо лиш одно знати, що в найгірших часах (як вони для себе називають), то фабриканти мають більше доходу ніж усі робітники разом, котрі працюють.

Але як би воно там не було, то воно так виглядає зі зменьшеннєм платні, як би у Вас хтось робив цілий день, а Ви йому дали кавальчик хліба і вибіглибисьте за ним на двір і ще кавальчик вломили.

Люди хотяй жиють в одних часах, не однаково думають і не однаково говорять.

Декотрі люди кажуть, що капля до каплі а буде море, колиж інші кажуть, що капля до каплі а буде кварта горівки домашнього виробу.

Олієв, Н. Й. **Ілько Підскальний.**

АҐТАЦІЙНА ПОДОРОЖ ВІТОСА ПО ГАЛИЧИНІ.

(З львівського дневника „Вперед").

За час свого урядування в характері премієра міністрів, п. Вітос в друге відвідав Східну Галичину. Сим разом його відвідини відбулися під сю пору, коли непевним є, чи Вітос довго ще останеться премієром. Се він сам заявив делеґації українських селян, кажучи до них, що він сьогодня є ще премієром, а завтра може бути тільки звичайним провідником одного соймового селянського клюбу в польському соймі.

Вже ся сама обставина мусить надати характеристичне пятно всяким заявам і енунціяціям премієра Вітоса, який сам знаходиться в стані уступлення. Його заяви належить трактувати не як урядове експозе, але як середник пропаґанди і аґітації. При сьому характерним для польського парляментаризму є, що польські міністри найважнійші заяви складають не перед польським соймом, але перед якимось невідповідальним тілом. Так недавно виложив міністер Стечковскі свій фінансовий плян н в польському соймі, але перед варшавськими журналістами. Се саме повторено у Львові. В розмові з львівськими польськими журналістами премієр Вітос випустив затроєну стрілу в сторону уступившого віцепремієра Дашинського, якому з легка закинув, що він руководиться більше інтересами партії, чим загальним добром держави.

Дивним робом підходить премієр Вітос до справи Східної Галичини, а спеціяльно до української справи. Він заявляє польським журналістам, що справа Східної Галичини стоїть під знаком запитання. Одночасно він не робить ніяких зусиль, щоби се питання розвязати зі зорґанізованою українською публичною опінією в Галичині, але каже своїм підвладним орґанам — делеґатови і старостам — запросити кілька одиниць, наставлених польськими властями війтів і перед сими кількома людьми, яким ніхто не дав ніяких мандатів н уповажнень, робить свої представлення і необовязуючі нікого обіцянки, які в суги річи мають тільки значіння пропаґанди і аґітації.

Слушно тому звернув премієрови Вітосови увагу бувший парляментарний посол Павло Лаврук, що такі балачки не мають ніякої вартости, а що нажалоби говорити зі зорґанізованим українським громадянством.

В економічних справах премієр Вітос в розмові з українськими обмежився до кількох необовязуючих нікого до нїяого обітниць, при чому дав до пізнання, що Східна Галичина нічого не може сподівати від Польщі, бо Польща сама нічого не має. Премієр Вітос сам прецінь не трактує поважно сеї помочі, яку дано голодуючому населенню Гуцульщини і Покуття в формі короткоречинцевої позички в квоті 600 тисяч марок товариству „Чорногора". За сі гроші при теперішній дорожні і паскарських цінах не можна тепер купити більше як півтора до двох ваґонів збіжа. А се є каплею в морі голодового стану полуднево східної частини краю.

За се українські селяне представили премієрови Вітосови, що польські власти удержуванєм своїх війск у Східній Галичині просто обідають населення, а своїми реквізиціями, контрибуціями і збіжевими континґентами відбирають від сего населення по смішно низьких максимальних цінах рештки збіжа, щоби ним годувати великі міста і промислові центри в Польщі і робити ріжні подарунки польській бюрократії.

В справі громадського самоурядування, премієр Вітос висловив свій клопіт, якби то устроїти виборчу ординацію до громадських рад, щоби тамтуди не дісталися біднійші селяне і робітники.

Характеристичним є також становище польського премієра в справі преси. Перед польськими журналістами висловив премієр Вітос погляд, що преса є важним чинником у громадянському життю; а перед українськими селянами висказувався премієр Вітос з повним легковаженнєм про пресу, яка „всьо перекручує і критикує".

Взагалі зі звітів про конференції премієра Вітоса у Львові муситься набрати переконання, що Вітос у Львові говорить не як премієр міністрів польської держави, але як шеф внутрішної пропаґанди і як чоловік, який не є певний свого завдання.

Тому й всі заяви Вітоса і ціла його поїздка до Львова не має і не буде мати ніяких реальних наслідків.

МІСЦЕВІ ОГОЛОШЕННЯ.

ТЕАТРАЛЬНІ ПРЕДСТАВЛЕННЯ

(В сій рубриці містимо оголошення театральних представлень, концертів і забав, не подаючи у них точок програми, імен осіб беручих участь і без довгих поклинів).

NEWARK, N. J.

Т-во „Округ Збаражчини" уряджує в перші роковини смерти незабутого борця за долю українських селян і робітників й проводиря просвітного руху, т. Андрія Шміґельського КОНЦЕРТ з добірною програмою в неділю, дня 23. січня 1921 в Українській Робітничій Галі, 57-59 Beacon Street, Newark, N. J. В концерті возьме участь Українська Робітнича Банда. Початок о годині 6. вечером. Вступ 50 цнт. 14-15

Дорогі Родимці! На сей концерт в память хлопа-селянина, запрошуємо всіх Українців з Нюарку і околиці, а особлива тих товаришів, котрі колись то спільно працювали з покійним Шміґельським.

McKEES ROCKS, PA.

ВІЧЕ! ВІЧЕ! ВІЧЕ!

Українці в Мікіс Ракс, Па. уладжують в неділю, 23. січня 1921 о годині пів до третої в гали Українського Народного Дому

ВІЧЕ

в справі помочи рідному краеви. (На віче прибудуть позамісцеві референти

ЗА ЗАПОМОГОВИЙ КОМІТЕТ:
Никола Маланчук, предс.;
Григорій Гаврилів, секр.

CLEVELAND, O.

Важне для шеровців А. У. Н. Спілки в Клівленд, О.

Отсим повідомляєся шеровців Американсько-Української Спілки в Клівленд, О., що Річні Загальні Збори відбудуться в вівторок, дня 25. січня 1921, точно о годині 7-мий вечір в гали церковній ч. 2280 при Каліджь Авеню. 15-17

ЗА УРЯД:
И. Буката, предс.;
И. Чайківський, секр.

WILMINGTON, DEL.

Подається до загального відома всім шеровцям American Export & Import Dry Goods & Notion Co., Wilmington, Del., що Річний Зїзд або Загальні Збори відбудуться дня 21-го січня 1921 р., о годині 10.30 рано, під ч. 308 Кінґ Стр., Вілмінґтон, Дел. Кождий шеровець повинен явитись, позаяк буде вибір нового уряду і справозданнє діяльности з цілорічного бизнесу. 14-15

ДИРЕКТОРИ:
Петро Левицький, предс.;
Дмитро Прухницький, з. пр.;
Теодор Судія, касієр.

Володимир Винниченко.

СПРАВОЗДАННЄ З ПОДОРОЖИ НА УКРАЇНУ.

(Продовжение).

II.

Але, щоб швидче вияснити неясність для мене в прінципіяльних козиціях Ц. К. Р. К. П., я по пропозиції т. Каменева написав „Докладну Записку до Ц. К. Р. К. П.", в якій прохав виснити мені, яка є тенденція сучасної політики на Вкраїні: на справжню федерацію чи на „единую неделимую". Коли на „единую неделимую", тоя не вважав за користне свою участь у такій політиці й відмовлявся від участи в уряді; коли-ж була тенденція на федерацію, то я пропонував заявити це отверто, дати ясні директиви в цьому напрямі членам своеї партії, що керують політикою на Україні, а як необхідні консеквенції з цього зробити певні конкретні заходи. Як читачам відомо з других матеріялів, я не пропонував ніяких різких змін і порушення істнуюочо стану. Я й для себе й для справи хотів тільки ясности тенденції. З конкретних же моїх пропозицій була одна найважніща: щоб в Політбюро (Політичне Бюро) (Ц. К. К. П. (б.) У. (себто в фактичне правительство України) було введено трьох членів К. П. (б.) У., які виразно стоять на ґрунті федерації. В тому числі й мене.

Але як я дивився на свою „Докладну Записку", чого сподівався від неї, як ставився до участи в уряді, це можна бачити з таких виривків моїх записок:

...9. VI. 20. „Але от тут то й біда, що стихія не хоче приняти тої федерації рівних і самостійних членів, що стихія живе своїми інерціями, звичками, усталеннями. Деякі провідники Р. К. П., може, й хотіли-б того, що відповідає й духові, й цілям, й інтересам комунізма, але стихія дужча за них, вона оточує їх з усіх боків, вона ще не вмерла в них самих, вона пручається, кусається, пре, натискує і... бідна ідея мусить угинатись перед нею.

„От через що я маю малу надію на якийсь успіх своеї „Докладної Записки". А через те я не маю надії бути на Вкраїні й віддати свої сили, які маю, на те, чому збірався служити до загину...

...„Я готов іти на всякі особисті пониження. Я вже їх маю досить. Але чи дадуть же вони хоч кому небудь яку користь? Не знаю, не вбачаю тої користи, бачу тільки те своє пониження, а більше поки що нічого. А „вони", мабуть, думають: от приїхав за портфелем, за популярностю, за владою. Як би-ж вони знали, що ці „лакомства нещасні" для мене е все те, що для старої людини кохання. Як би вони знали, що тільки неспокій шукання чогось „дійсно справедливого" примусив мене соромитись тихої праці, здоровля, електрики в кімнатах, чистої білизни й погнав на спільний тиф, на спільний голод і бруд, на спільну боротьбу й на спільну перемогу чи загибель.

„І чи була в цьому помилка? Ні.

„Помилка виявилась у тому, що ніякої спільности для нас, Українців, не знайшлось, що ми не подумали про можливість цього. І не мої минулі помилки винні в тому, що нема мені роботи, а все та сама нещасна доля нашої нації. Коли-б я відмовився бути членом сеї нації, коли-б одрікся бути Українцем, мене-б і не так зустрічали, зо мною не так би й говорили й дано я вже був би в їхньому гурті й спільно з ним мав би й радощі й тягости боротьби.

„Але й вони й я — непохитно знаємо, що я не можу перестати бути тим, чим я є. Моя стихія зустрічає їхню стихію. І їхня стихія бе, понижує, одпихає мою й розбиває ту спільність, за якою я з такими трудношами й з таким бажанням їхав сюди.

„Не було в мене помилки. Була, е й довго ще буде помилка... — чи необхідність? — життя, історії...

...„Але сумніще всього те, що, гублячи нас, гублячи Україну своєю застарілою стихією, вони гублять себе, а з собою революцію на заході. І страшно за той час, який настане тоді, за діскредітацію самої революції, самої ідеї комунізму в масах"...

Розглянувши мою „Докладну Записку", Ц. К. Р. К. П. офіціяльно через двох своїх членів, товаришів Зіновева й Каменева, дав мені відповідь на неї. Цей момент я в записках записав так:

„Як я й гадав раніще, з прінціяпіяльною стороною „Докладної Записки" вони цілком згожуються, приймають її й т. д. Але конкретних пунктів, виставлених у цій самій записці, вони „не встигли, за браком часу, розглянути".

(Як я приватно довідався, мою Записку розглядалось на засіданню Ц. К. біля трьох годин).

„І зараз же прийшли на те, що Ц. К. стоїть на своєму, себто, щоб я їхав на Вкраїну, брав портфель і т. д.

(Тут же мені було запропоновано пост „Заместителя Предсовнаркома", Заступника Голови Ради Народніх комісарів).

„Тоді я почав вивіряти, чи справді тих пунктів не розглядали. І виявилось зараз же, що їх чудесно розглядали. Виявилось на тому, що й Зіновев і Каменев добре знали всі пункти, знали, які з них „существенные", які ні. І так, як ми собі й гадали, „существенное" було в поповненню Політобюро Ц. К. К. П. (б.) У. трьома федералістами, инчими словами в політиці, напрямі й складі Ц. К. К. П. (б.) У.

„І от-тут відповідь уже затуманюється, З одного боку Каменєв сказав, що Ц. К. К. П. (б.) У. є „еманація Ц. К. Р. К. П."; отже значить, що думає й вирішує Ц. К. Р. К. П., то те мусить думати й вирішувати його „еманація". А з другого боку, вони ніби самі тут вирішити не можуть, а треба обговорити справу в Харкові. І виходить, що „еманація" немов би має щось і своє. Або-ж це швидче ухилення від прямої відповіді, бажання обминути ці пункти, втягти мене без усяких обіцянь, примусити бути для них штемпельом. Значить, — нещирість, хитрування, небажання вести справу отверто й ясно. Значить ґарантії для роботи в моєму напрямі вони не хочуть дати, хоч ніби прінціпіяльно „цілком погожуються".

„І що-ж виходить? Я йду неначе в табор противників. Іду з тим, щоб зразу-ж там, у них, серед них боротись за ті умови, які ніби ними тепер приймаються. Чи добре-ж це?"...

Але, не зважаючи на всі сумніви, на всі данні, які я вже мав про дійсний напрям політики на Вкраїні, я рішив усе-ж таки їхати в Харків і до кінця вияснити все.

(Вважаю за потрібне зазначити між инчим оден факт. В питанню про мою участь в Політбюро У. К. К. П. (б.) У. у Ц. К. Р. К. П., як сказали мені товариші Зіновев і Каменев, не було ніякого сумніву. Для них було цілком зрозумілим (і приємним), що я, як Заступник Голови Ради Народніх Комісарів, повинен бути членом тої організації, яка завідує всією політикою тої самої Ради Народніх Комісарів. Тут відповідь була ясна й виразна).

В цей час виникла думка заняти мені пост військового комісара. З цього приводу я мусів побачитись з т. Троцьким. І це побачення так само не побільшило моїх надій на добре порозуміння.

В записках моїх я так записав цей момент:

„19. VI. 20. Тільки що мав розмову з Троцьким. Вона мені найкраще вияснила позіцію Ц. К. Р. К. П.... Я буду військовим комісаром і членом Реввоенсовета (Революційного Соенного Совета). На моє питання, які будуть мої функції й компетенції, він нічого не сказав, але заговорив про те, що такі й такі функції має той і той. Себ-то, функцій у мене не буде ніяких. Я буду собі фігурувати. Далі на моє питанне, чи сформовані на Україні військові частини лишаються на Україні чи пересилаються на инчі фронти, він відповів, що буває й так і так. Значить, іменно пересилаються за межі України, як мені тут і казали. Більше того: щоб зарані попередити мене, щоб я не думав ні про яку українську армію, він сказав, що формувань уже є досить, нових формувань не треба, треба тільки поповняти кількість у тих, що є. Словом, ніякої української армії й ніяких можливостей і тенденцій її творити не дається.

„Але я згодився на це, думаючи, що політична сітуація сама приведе до того. Але для політичної сітуації мусять бути хоч сякі-такі сприяючі умови.

„Одначе, як тільки розмова торкнулась цього, так одразу й виявилося, що всі балачки й хороші слова одне, а суть є цілком инча. Ніяких змін в політиці Партії не може бути. Ніяких доповнень Політбюро Ц. К. К. П. (б.) У. не може бути. Ніякої політики в дусі відомої резолюції Ц. К. Р. К. П. не може бути. Словом, щось цілком инче, ніж те, що казав Каменев. Тоді я заявив, що при таких умовах вважаю, що моя участь в уряді користи дати не може..."

На цьому наша розмова й перервалась. Але Ц. К., очевидно, гадав, що т. Троцький не може сам зміняти його постанови й настоював на ній. Маючи тепер ще менче надій, але все-ж таки не вважаючи себе в праві відмовлятись од найменчої можливости полагодити справу, я згодився їхати в Харків, не даючи одначе згоди ні на пост заступника Предсовнаркома, ні на військового комісара, ні на члена Реввоенсовета, ні на вступ у К. П. (б.) У. Приняття всіх них посад і портфилів залежало від розгляду моеї „Докладної Записки" в Харкові.

І ще один невеличкий штришок з манери поводження руських товаришів:

„23. VI. 20.... Цікаво: коли „їм" здавалось, що я згодився на те, чого вони хочуть, то мені одразу було дано в автомобілі, й навіть цілий окремий поїзд. Коли-ж виявилось, що я стою на своєму, так нема мені місця в звичайному поїзді. Доводиться бігати й майже тиждень благати, щоб дали плацкарту на виїзд до Харкова"...

В Харкові, як і гадав я, тільки підтвердились мої сумніви. Ц. К. К. П. (б.) У. на засіданню разом зо мною виразно й ясно дав мені зрозуміти промовами всіх членів, що тенденції на федерацію немає. Вони уникали отверто казати, що є тенденція на „единую неделимую", але з деяких прохоплених фраз т. т. Петровського і Раковського це було ясно помітно. Голова Української Совітської Республіки Петровський виразно сказав, що на Україні не повинно бути свого Совнархоза (Совета Народного Хозяйства) себто власного економічного центру. Голова-ж Укр. Сов. Уряду Раковський з свого боку сказав недвозначно, централізацію треба льоґічно переводити до кінця. Мене не треба було в цьому переконувати бо все, що я бачив, цілком виразно підтверджувало їхні слова.

Таксамо з усіх розмов з т. Раковським для мене стало вже зовсім безсумнівним, що моя участь в уряді була потрібна як штемпель. Мені ніяких конкретних функцій не давалось і отверто говорилось, щоб я ніяких апаратів не заводив і носив тільки титул. Таким чином усі мої конкретні пункти з „Докладної Записки", як і прінціпіяльну сторону її тут у Харкові вже цілком рішуче й навіть вороже відкинуто.

А на другий день по одкиненню моеї „Записки" в офіціяльному органі зявилась стаття під заголовком „Обойдемся!" В цій статті отверто й недвозначно заявлялось, що революція на Україні може обійтися й без революційного українства. Не називаючи імен, газета виразно натякала на мене й на ті революційні українські кола, які пішли-б за мною.

Після цього мені не лишалось нічого инчого, як виїхати знову в Москву, щоб звідти їхати назад за кордон. Була в мене ще слабенька надія, що в Москві Ц. К. Р. К. П. здивується, що його „еманація" в Харкові так різко розійшлася з його постановою, що втрутиться в цю справу й дасть відповідні директиви. Деякі члени Ц. К. Р. К. П. (лівої течії), вважаючи поводження харківської „еманації" шкодливим і навіть глузливим з мене й з Українців, обіцяли мені підняти ще раз це питання в Ц. К. Р. К. П. Але я просидів у Москві біля двох місяців і ніхто ні разу ні з чим до мене не звернувся, — очевидно, Ц. К. Р. К. П. вважав, що Ц. К. К. П. (б.) У. цілком вірно „еманував" його дійсні постанови в цій справі, ані трішки не розійшовшись з усім духом і тенденціями його політики.

Розуміється, я сидів так довго в Москві не через те, що чекав вияснення від Ц. К. Р. К. П. Через тиждень мені вже цілком було ясно, що сподіватись більш нічого не можна. Я ввесь цей час добивався дозволу на виїзд за кордон.

Але загубивши надію дістати його, а з другого боку не всилі довше лишатись у Москві, я змушений був вернутись у Харків. Не маючи змоги взяти участь у політичній роботі, я гадав знайти можливість де небудь на Україні занятись літературно-науковою працею (хоч і на це було дуже мало надій).

Тут, дякуючи ініціятиві деяких членів Ц. К. К. П. (б.) У., а особливо т. Мануїльського, було знову піднято питання про мій вступ в К. П. (б.) У. і в правительство. Хоч я вже був досить обзнайомлений з усією пануючою політикою, хоч не мав великих надій на зміну її, я все-ж таки згодився ще раз вступити в переговори. Я хотів зробити все, що було в моїх силах, щоб не мати докорів ні від самого себе, ні від других. Але тепер я вже навіть не піднімав питання про свою „Докладну Записку", вже не домагався вияснення „тенденції", я уступив у всьому тому маленькому, що раніще виставляв.

Я дав себе переконати, що не варто виставляти ніяких прінціпіяльних умов, а просто йти в роботу й працювати. В роботі, мовляв, усе выясниться. За першого мого приїзду деякі члени Ц. К. К. П. (б.) У. приватно казали про мене:

„Нічого, нічого, ми його обламаємо. З ним буде те саме, що колись з боротьбистами. Мусить скоритися". Я вже був „обламаний", я вже був подібний до колишніх боротьбистів, перейшовши той самий болючий процес, що й вони.

Але я ще 31. VIII. 1920 в своїх записках так писав:

...„Аби-ж за цю участь я не мусів платити зрадою національного визволення... Перевірю: коли запропонують самі або згодяться на мою пропозіцію установити військовий комісаріят з певними конкретними функціями, коли запропонують усе те, що конкретно пропонувалось два місяці тому в Москві, значить, дійсно, мають на меті дати мені змогу робити, а не фіґурувати. Коли-ж знов почнеться пропонування портфелів без реальних функцій, значить, все лишається по старому і робити я не зможу. А коли так, то з мого сумління здіймається навіть тінь докору, — не я одсуваюсь тут од роботи, а мене відсувають. Тоді хоч з тяжким, але чистим серцем я іду за кордон на инчу працю для комунізму"...

Ні, мені вже не пропонувалось ні комісаріяту Військових справ, ні членства в Кеввоенсоветі. Я мав бути комісарем Закордонних справ, — портфель цілком порожній, без єдиної функції, навіть без помешкання й урядовців. Крім того мене ще призначилось Заступником Голови Ради Народніх Комісарів, — посада почесна, з особним вагоном, окремим поїздом, автомобілями, парадами, але також без усякої конкретної функції й без усякого будь політичного значіння. Словом, перевірка показувала тільки „фігурування".

Але я й на це згодився. Я був уже остільки вимучений пятимісячним „обламуванням", мені так тяжко було виїжджати за кордон, що я хотів вірити т. Мануїльському який гаряче й щиро запевняв мене, що робити можна буде, а це-ж, мовляв, головне. Я вже не покладав надій на роботу в уряді, там (я вже це ясно бачив), я буду грати тяжку ролю порожньої „фігури" — вся система, весь напрям політики абсолютного централізму, який мені це виразніше тепер видно було, був мені в тому сумною запорукою. Але я сподівався, що зможу мати якусь політичну роботу в рядовій партії (К. П. (б.) У.) Будучи членом керуючого центру, Політичного Бюра (Політбюро) К. П. (б.) У., я зможу принаймні хоч трохи впливати на напрям політики, хоч в якій небудь мірі здержувати шкодливі заходи або розпорядження цього фактичного правительства України (оскільки московський центр уділяє йому компетенції в цьому).

(Конець буде).

ГАДКИ ПРО ЖЕНЩИН.

Папуги, женщини і пияки богато говорять, не старяючися за свої слова просити о перебачення.

* * *

Коли міська дівчина не така красна, як би кто хотів, то се лище з тої причини, що вона не має за що купити потрібної краси.

* * *

Мама не розуміє ані слова, що тато говорить, коли в його роті повно кулеші або каші; та коли її дитина забелькоче щось в роді „ґублву - ґаґлуґ", то мама сейчас схоплюється й каже: „А, як же воно файно говорить!"

* * *

Женщина потрафить сидіти і клопотатись над фактом, що вона не може нічого найти, над чим би могла клопотатись.

* * *

Дівчина, що віддається за хлопця задля його гроший, дістає стільки гроший, як той хлопець, що оженився з дівчиною задля її любови, дістає любови.

* * *

Жінка стратить богато часу на справлення похибок її чоловіка, та инакше справа мається з його подертими панчохами.

* * *

Деякі чоловіки не говорять до своїх жінок цілими годинами, бо не хотять переривати бесіди своїх коханих жінок.

* * *

Коли чоловік є доброї і лагідної вдачі, то жінка назве його непотрібом, бо не має навіть з ким висваритися.

* * *

Хлопці більше вдоволені поцілунком молодої дівчини ніж старшої. Поцілунок молодої дівчини, хоч не такий вдатний як старшої, але він походить від щирого серця.

* * *

Після жіночого поняття ідеальним чоловіком є той, що боїться своєї жінки і не має відваги бути чим иншим.

* * *

Коли міська дівчина відмовиться дати руку кільком хлопцям, то будьте певні, що вона задоволиться старим вдівцем.

НОВИНКИ.

Суддя видає цікавий засуд про рент.

Нюйорський суд видав в одній справі засуд, котрий постановлює, що на случай, як наймаючий хату від властителя зробить з ним менче користний контракт, як мав передше, то се не дає йому права накидати сей контракт людям, що від нього віднаймають.

Наслідки бомби в Пітстоні.

В наслідок вибуху бомби в Пітстоні, пітстонська поліція, стейтові війска, тайна поліція, ба навіть богато мешканців міста докладають усіх сил, щоби, як вони кажуть, прогнати з міста радикальні елементи. Уже арештовано чотирох людий, з котрих двох належало до загального Комітету Жалоб майнерської юнії.

За зміною закона прогібіцийного.

Член нюйорської стейтової леґіслятури, що представляє там дільницю нюйорську Квінс, предложив в понеділок революцію, в котрій леґіслятура має просити Конгрес, щоби облегчив протиальногольний закон Волстеда так, щоби вільно було продавати легке вино та пиво, які не мають більш як півтора процент алькоголю.

Покинув жінку і починає сварку з її приятелем.

Соломон Лазарус, лондонський купець шовку, котрий живе в однім з першорядних нюйорських готелів, стрінув на вулиці Гершеля Галзеля, начальника деревляного департаменту в уряді Злучених Держав, як сей ішов з його жінкою, з котрою Лазарус не жиє від якогось часу. Лазарус зараз приступив до Галзела та спитав його, звідки він взявся разом з його жінкою. Питаючися, він підняв над ним палицю немовби котів вдарити його. Пані Лазарус кинулась межи них розбороняти. Сварка стягнула таку товпу народа, що аж комунікація на вулиці перервалася. Поліція нарешті арештувала обох і привела на поліційну стацію.

Тут показалося, що Лазарус жив осібно від жінки вже два роки. Пані Лазарус сказала судді, що чоловік покинув її і поїхав з Анґлії до Америки. Вона приїхала до Америки, і не просячи чоловіка о удержанне, почала сама заробляти на життє. Сім місяців тому вона почала проти мужа розводовий процес.

Суддя казав обом зложити кавцію (бейл). Галзел зложив її зараз і вийшов з панею Лазарус. Пан Лазарус не міг скоро дістати кавції і просидів майже цілу ніч на поліційній стації.

Голос з неба може коштувати його 30.000 долярів.

Панна Стовн знала пана Форда ще з Рочестер, як він був там з ділами. Приїхавши до Ню Йорку в липни 1919. року, вона на просьбу його зараз йому зателефонувала.

„Ох, се звучить як голос з небес", — сказав Стовн. „Де я можу бачитися з вами?".

І вони побачилися. І він, довго не пардонуючи, обняв її, і поцілював, і почав робити пляни про їх будучність. Заручились і провели разом кілька днів над озером в горах. І знакомим представляв, що має з нею женитися. Аж в жовтни заявив її, що бизнес іде кепсько і він зараз женитись не може. В січни 1920. року він знов відложив слюб. А в червни отверто заявив раз на все, що з нею женитися не думає. І тепер вона вносить позов за 30.000 долярів, за зломанне обітниці женитися з нею. В позві заявляє, що вона потратила коло тисячки на весільні приготовання, а 30.000 ледво вистарчить її на відшкодованне за душевні терпіння.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

Оголошення женитьби не приймаєсь. — За одно поміщення платиться 10 центів за стрічку (5 слів), два і більше поміщень 7½ цента за стрічку від кождого поміщення. Після сих цін на дворазове оголошення з 6 стрічок належить прислати $1.00. Оголошення продажи фарм приймається лише такі, коли в них є подана сама річ яка є на продаж, інвентар, запаси, положення і ціна. Рішучо не приймаєсь оголошень з всякими дивовижними описами, висловлюванє надмірної прихильности для костумера і нападів на других продавців.

В справі поміщуваних оголошень на адресу „Свободи", не належить запитуватися адміністрацію а писати прямо на таку адресу, яка є подана в часописи. Адміністрація не має обовязку відкривати імен сторін, дючих анонімну адресу.

Пошукую МАРІЮ ЯРЕМЧО і прошу її, щоби вона зголосилась на мою адресу для піднятія кроків до розводу. Вона має перебувати враз з якимсь Сербайом в місті Дітройт, Міш. Хтоби знав адресу сеї пари, зволить повідомити: S. YAREMCHEO, 237 E. 6th St., New York, N. Y. 15-17

Пошукую своїх сусідів ГРИЦЯ ВОЛЯН і АНТОНА ВОЛЯН з села Ваньковa, повіт Ліско, Гал. Вони перебували якийсь час в нюйорських стейтах і майнерських околицях. Маю до них важну справу. Прошу зголоситися до: ELECK HANIAK або TOKARCZYKIW, 1838 S. N. Street. Elwood, Ind. 14-15

Де є АННА ЗВАРИЧ, перед 12 роками перебувала в селі Лагодів, повіт Перемишляни, Галичина. Хтоби знав про її місце побуту або вона сама, зволить зголоситися до: IMMIGRANT AID CO., 49 Seventh Street, New York City, U. S. A. 14-15

Анна Галидай пошукує своїх братів ІВАНА і ЙОСИНА ГАЛИДЕЙ, з Якубіяна, Любовна, Галичина; перед 10 роками перебували в Cresson, Pa. Хтоби о них знав або вони самі зволять зголоситися на адресу: M. BAYKINS, Manhattan Lunch, 1128 Manhattan Ave., Brooklyn, N. Y. 14-21

ЗМІНА АДРЕСИ.

Всім інтересованим подаю до відома, що моя теперішня адреса звучить: L. KUCHTYN, P. O. Box 508, Ford City, Pa. 15

Пошукую брата СТЕФАНА РУЖИЦЬКОГО і моїх знакомих з села Нагорянки, пов. Чортків, Гал. Голоситись прошу на адресу: JOSEPH ZAZULIAK, 107 Endicott St., Worcester, Mass. 15-16

ВЕЛИКИЙ УСПІХ І НЕБУВАЛА ОФЕРТА.

Трінера Стінний Календар з пятнацять мапами европейських країв і їх границями, здобув собі велике признанне. Його географічні інструкції промавляють до переконання кождому покупцеви Трінера Гіркого Вина і других ліків Трінера і загально признано їх як знамените представлене річи. Ми вже розіслали пів міліона примірників, котрі якби положити здовж один при другім, прикрили би 790 миль — простір з Шікаґо до Вашинґтону. Тепер Йосиф Трінер Компанія дає ще слідуючу оферту: Коли сумніваєтеся щодо якого географічного або історичного питання, напишіть до нас, а Др. Боян, звісний історик і географ, охотно і безплатно дасть Вам вияснення. Пишіть до: JOSEPH TRINER COMPANY, Chicago, Ill.; New York representative: 340 East 71st Street.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".